

Vogeljaar 2017 op IJsselmonde



Oosterse zwarte roodstaart in Smitshoek ©Jacob Molenaar

Intern verslag van de Vogelwerkgroep IJsselmonde

Cornelis Fokker, Hendrik-Ido-Ambacht, 27-3-2018

Intern verslag Vogelwerkgroep IJsselmonde 2018 (1)

Januari

Het jaar 2017 begon gelijk goed met een waarneming van een **grote aalscholver** op de Nieuwe-Maas nabij Heijplaat. Uiteindelijk bleek het de enige waarneming van deze ondersoort uit Groot-Brittannië dit jaar. Wat zeldzaamheden betrof startte het jaar dus helemaal niet onaardig, zeker niet omdat ook de **witooogend** bij Rhoon nog steeds aanwezig bleek, net als de **oeverpieper** langs de Noord bij de Crezéepolder en uiteraard de **buffelkopeend** op de Gaatkensplas. Een kleine vorstperiode vanaf de eerste week van het jaar zorgde daarnaast voor een extra impuls. Dit resulteerde in meerdere groepjes overvliegende **kleine zwanen** over het oosten van IJsselmonde met op 20 januari zelfs een drietal ter plaatse nabij op de Molenwei in Heerjansdam. Ook een **wilde zwaan** was op deze dag ter plaatse, namelijk in de bouwdok bij de Jan Gerritsenpolder. Een week eerder vlogen al drie exemplaren over de Veerplaat. Ook de **grote zaagbekken** kwamen eigenlijk pas begin januari binnen op IJsselmonde, waarna tot maximaal drie exemplaren bij elkaar werden gezien in de Crezéepolder, Jan Gerritsenpolder, Klein Profijt, Bos Valckesteijn, Gaatkensplas en op het Waaltje. Van **Nonnetjes** bleef het bij een enkeling, namelijk een vrouwtje dat van 20 tot 31 januari in de bouwdok bij de Jan Gerritsenpolder verbleef. Ook de ganzen komen met vorst in beweging, wat leidde tot een waarneming van acht **kleine rietganzen** die op 5 januari over Keizerswaard trokken. Op 8 januari werd vervolgens een exemplaar langs de Poelweg ontdekt in een grote groep grauwe ganzen, waardoor het niet uitgesloten is dat het dezelfde vogel was als van december 2016 in de Crezéepolder. De hele maand door werden tevens zo nu en dan overvliegende **toendrarietganzen** gezien, maar een exemplaar dat ter plaatse was op de Molenwei, Heerjansdam, is toch wel zeldzaam te noemen. In die omgeving waren tevens weer honderden brandganzen aanwezig aan de grond, maar een zeldzame gans zat daar niet tussen. Die vloog echter wel over, toen op 26 januari een **roodhalsgans** over Veerplaat vloog (foto 1). De eerste voor IJsselmonde! Naast deze zeldzaamheid waren er ook andere echte zeldzaamheden voor IJsselmonde. Zo verbleven op 6 en 7 januari kort twee **buidelmezen** in de Crezéepolder, een aangename verrassing tijdens een trektelling. Het vrouwtje **topper** dat op 21 januari werd ontdekt in de surfbocht van het Waaltje werd echter meer gewaardeerd door de meeste vogelaars (foto 2). Dit betrof een mooie inloper voor



Foto 1. Roodhalsgans tussen de brandganzen over Veerplaat
©Laurens van der Padt

de jonge generatie, aangezien het de eerste betrouwbare waarneming was sinds 2009. De vogel bleef uiteindelijk tot 6 februari. De beste soort van januari werd wellicht ook wel de beste soort voor 2017. Op 12 januari werd namelijk een **oosterse zwarte roodstaart** gezien in Smitshoek (foto voorpagina). Op 14 januari werd de vogel weer teruggevonden, waarna hij alleen nog op 15 januari in de wijk is gezien. De vogel was opvallend tam en hield zich op in de kleine voortuintjes van een aantal straten. Het betrof pas het achtste Nederlandse geval van deze ondersoort uit het verre, verre oosten. Naast deze erg goede soorten voor het eiland waren er uiteraard ook de meer standaardwintergasten. In Polder Zwaarddijk verbleven weer tot zeven **goudvinken**, een **kleine bonte specht** werd af en toe gezien in het Klein Profijt, een enkele **appelvink** dook op op de standaardlocaties in Rhoon en Bos Valckesteijn, **bokjes** zaten in Barendrecht, de Crezéepolder, maar ook in de polders van Rhoon, **baardmannen** verbleven in de Rhoonse grienden en een enkele **zwarte**



Foto 2 Vrouwtje topper in het Waaltje bij Rijsoord ©Julian de Frel

mees werd gezien in Barendrecht en H.I.Ambacht. Ook meeuwen kregen weer de nodige aandacht, wat leidde tot overwinterende **zwartkopmeeuwen** in H.I.Ambacht (voor zijn tweede winter), het Zuiderpark (2kj) en Charlois. **Geelpoot-** en **pontische meeuwen** waren wat schaarser dan vorige winters met maximaal resp. één en vier in Rotterdam-Zuid. Ook langs de rivieren werden nog enkele exemplaren gezien. Twee **roerdampen** bij de Heinenoordtunnel kregen deze winter overigens ook veel aandacht, ze waren soms erg mooi te zien! Een **velduil** in de Rhoonse grienden, een **witkopstaartmees** in Zwijndrecht en een invallende **rode wouw** in de Portlandpolder waren nog enkele schaarsere wintergasten, maar bleken niet twitchbaar. Ten slotte waren waarnemingen van een **lepelaar** op 25 januari in Polder Oud-Reijerwaard en twee overwinterende **bruine kiekendieven** in de Crezéepolder nog opvallend voor de tijd van het jaar, terwijl **zwarte roodstaarten**, **roodborsttapuiten**, **oievaars**, **witte kwikstaarten**, **kneuen** en **tjiftjaffen** tegenwoordig gebruikelijke overwinteraars zijn.

Februari

Zoals gebruikelijk waren veel van de soorten in januari nog steeds aanwezig in deze tweede maand van het jaar. Bij de **topper** op het Waaltje was dat ook het geval, zij bleef uiteindelijk tot de zesde. De **oeverpieper** in de Crezéepolder werd voor het laatst gezien op 25 februari. Naast die overwinteraars kwamen er echter ook weer soorten bij en vlogen er uiteraard nog soorten over. Zo werd op 2 februari het eerste **smelleken** van het jaar gezien, vliegend richting noordoost over H.I.Ambacht. Later werd ook een exemplaar kort ter plaatse gezien in de Buitendijkse Zuidpolder. Verder deden de zwanen het overvliegend ook weer leuk, met op 4 februari een drietal **kleine zwanen** over Waalbos en een week later een tweetal **wilde zwanen** richting zuid over het Develbos. Opvallend was de familie wilde zwanen (2 ad. en 2 juv.) die op 15 februari in een half uur over het eiland vlogen. Ze werden eerst opgepikt boven de Zuidpolder, waarna ze ook bij Heerjansdam en uiteindelijk H.I.Ambacht werden gezien. Op 19 februari was een exemplaar ter plaatse in het Waalbos. Vermoedelijk betreft dit het exemplaar dat eerder in januari al in de Jan Gerritsenpolder zat en al jaren in de omgeving rondzwerft, zomer en winter. Naast deze zwanen werden meer lastige soorten



Foto 3 Eerste winter kleine burgemeester in de Maashaven van Rotterdam-Zuid ©Laurens van der Padt

voor IJsselmonde overvliegend gezien. Te denken valt aan **boomleeuweriken**, waarvan een drietal over het Zuidelijk Randpark vloog en eentje over de Volgerlanden, maar ook aan de **blauwe kiekendief** die op 17 februari over het Klein Profijt vloog en de **kruisbek** die op 25 februari luid roepend over de Volgerlanden kwam. Verder werden **zeearenden** opgemerkt boven H.I.Ambacht op 21 februari (één exemplaar) en drie dagen later boven Polder de Hooge Nesse (twee exemplaren). Begin februari werd een **kleine bonte specht** buiten de bekende broedplekken gevonden, namelijk bij de trimbaan bij Barendrecht, langs de Oude-Maas. Dit exemplaar verbleef daar ruim een week en liet zich soms fraai bekijken. Ook meerdere algemenere opvallende soorten doken op, zoals een overwinterende **zwartkop** in H.I.Ambacht, een overwinterende **bruine kiekendief** bij de Devel en tevens werden de **boomklevers** in het Donckse bos weer voor het eerst dit jaar gemeld. Echter, ook nieuwe zeldzaamheden doken op. Zo werd op 10 februari een paartje **middelste zaagbekken** gevonden op de Oude-Maas ter hoogte van het pannenkoekenhuis (Barendrecht), dat uiteindelijk tot 18 februari aanwezig was. Tevens werd op 17 februari een mannetje gevonden op de Oude-Maas ter hoogte van de Rhoonse grienden, welke ook op 21 februari nog aanwezig was. Ook was een eerste winter **kleine burgemeester** op 11 februari aanwezig in de Maashaven, vermoedelijk een exemplaar dat eerder op het strand van Scheveningen zat, waar een waar burgemeesterfeest heeft plaatsgevonden dit jaar (foto 3). De **kanoet** die van 25 tot 28 februari tussen de Kieviten en Kemphanen op de Sophiapolder liep was een andere grotere verrassing. Het was al het zevende geval voor dat eiland, maar een niet verwachte soort in de winter. De 7 **grutto's** die op 18 februari op de Sophiapolder zaten waren de eerste weer van dit jaar, waarna het aantal ook verder toenam. Eind februari verschenen ook de eerste **kluten** en **bontbekplevieren** op de Sophiapolder. Een ander teken van het naderend voorjaar was de beweging in **grote lijsters**, met exemplaren in Rotterdam-Vreewijk, Zuidelijke Randpark, Zuidpolder, Heijplaat en toch weer een zingend exemplaar in het Klein Profijt. De locatie waar in 2015 voor het laatst met zekerheid een territorium was. Verder was de

roerdomp die in een klein achtertuintje in H.I.Ambacht zat een erg opvallend verschijning. De 132 **waterpiepers** die op 13 februari sliepen bij de Devel was het hoogste aantal van de winter 2016/2017. De maand sloot af met mooie **kraanvogeltrek**, waarbij op 27 februari de grootste groep over Barendrecht kwam van ongeveer 150 exemplaren. Deze groep werd overigens vanaf Vlissingen tot Nieuwegein gezien, waarbij Barendrecht mooi op de route lag. Tevens vloog op de 27^{ste} nog een achttiental over Heijplaat. Op 28 februari vloog een groep van 14 exemplaren over de Noordtunnel en een tweede groep van acht exemplaren over de Sophiapolder.

Maart

Maart begon waar het in februari mee geëindigd was: **kraanvogels**. In de nacht van 1 maart werd namelijk een exemplaar gehoord over Charlois. Op 9 maart was een soortgelijke waarneming boven Barendrecht. Alleen op 4 maart werd nog een mooie groep van 40 exemplaren gezien, die de nacht hadden doorgebracht in Maasdam en in de ochtend over de Crezéepolder kwamen. Uiteindelijk werd deze groep tot in Groningen gezien. Verder begon maart met een goede zeldzaamheid. Op de eerste dag van de maand werd namelijk een de tweede **Amerikaanse wintertaling** voor IJsselmonde gefotografeerd, net als de eerste op de Sophiapolder. De vogel werd echter pas achteraf op de foto gedetermineerd en kon helaas niet meer worden teruggevonden. Maart is ook altijd de maand waarin het echt weer voorjaar wordt. Dat betekent weer volop terugkerende zomergasten, waarvan een **zwartkopmeeuw** op de Sophiapolder een mooi voorbeeld was. Velen zouden dit jaar volgen. Verder verschenen weer **bontbekplevieren** (tot negen exemplaren) in de Crezéepolder, net als **bonte strandlopers**, waarvan maar liefst 19 exemplaren werden gezien op het hoogtepunt. Op 4 maart verscheen de eerste **kleine plevier** in de Crezéepolder en een week later werden de eerste twee **zwarte ruiters** daar gezien. Van 18 tot 29 maart verbleef tevens een exemplaar van deze soort in de polder met op 31 maart zelfs drie exemplaar. Op de 25^{ste} verbleef ook een exemplaar op de Sophiapolder. Ook de algemenere **grutto's** en **kluten** kwamen weer massaal binnen, met resp. 341 (Sophiapolder) en 55 (Crezéepolder) als hoogste aantallen. De **buffelkopeend** op de Gaatkensplas en de **witooogend** bij Rhooen hielden de hele maand nog de winter erin, wat overigens de **grote zaagbekken** op diverse plekken (Poortugaal, Jan Gerritsenpolder en Sophiapolder) en het paartje **middelste zaagbekken** op 8 maart op de Sophiapolder, als eerste geval voor H.I.Ambacht, ook deden. Overvliegende **goudplevieren** in de Crezéepolder met als maximum 49 op de 11^{de}, een **zwarte mees** in Poortugaal en een late **wilde zwaan** op 21 maart over de Zuidpolder waren ook nog opvallende wintergasten. Een soort die daarentegen massaal binnenkwam was **zomertaling**, met op 11 maart vijf exemplaren in de Crezéepolder. Later volgende nog vogels in de Zuidpolder, Waalbos, Polder Sandelingen, Oude-Maas, Smitshoek en het Develbos, waarbij de Sophiapolder met zes exemplaren eruit sprong. Op 12 maart ging het los met twee **casarca's** die kort ter plaatse waren in de Crezéepolder, vloog een **rode wouw** over H.I.Ambacht en werd een **lammergier** aangekondigd vanaf Noordwijk richting zuid. Deze majestueuze roofvogel, die broedt in de Pyreneeën en ook zeer succesvol is uitgezet in de Alpen, wil weleens afdwalen. Met name de uitgezette vogels uit de Alpen hebben daar een handje van. Dit exemplaar droeg echter



Foto 4 Roerdomp in een klein achtertuintje in H.I.Ambacht ©Matthieu Plaisier



Foto 5 Lammergier over Bos Valckesteijn op 7 maart. ©Niels Godijn

geen ringen of gebleekte pennen, dus groot was de vreugde toen hij ook over Pernis en Bos Valckesteijn kwam (foto 5). Daarna verdween hij uit beeld, om de volgende dag, na vermoedelijk geslapen te hebben in het Klein Profijt, over het eiland richting het oosten vloog om bij de Sophiapolder over te steken richting de Alblasserwaard. Na dit geval werd de 'inheemse' status van deze soort op de Nederlandse lijst opgeheven en de vraag is nu of het een echt wild exemplaar betreft of niet. Een indrukwekkend gezicht voor de gelukkige waarnemers was het in ieder geval. De **zeearenden** als meer 'gebruikelijke' indrukwekkende vogels van IJsselmonde verschenen ook weer meermaals, namelijk een cirkelend paar boven Zwijndrecht op 27 maart en een individuele vogel op 30 maart over de Veerplaat. Zeer waarschijnlijk betreffen dit vogels uit de Biesbosch. Andere leuke roofvogelwaarnemingen waren nog een **rode wouw** over Slikkerveer op 26 maart, een **smelleken** op 12 maart over de Gorzen en op de 31^{ste} in Waalbos en een man **blauwe kiekendief** op 27 maart, jagend bij de Devel. De

beflijster deed het nog rustig met een enkeling in de Zuidpolder en bij Poortugaal, net als **rouwkwikstaarten**, waarvan een enkeling opdook bij de Heinenoordtunnel, Polder het Buiteland en in Waalbos (foto 6). Bij de Devel bleken nog twee **baardmannen** aanwezig en werd op de 31^{ste} ook de eerste **snor** weer gehoord. In de Volgerlanden verbleef op 11 maart nog een **grote lijster**, terwijl in het Klein Profijt tot



Foto 6 Fraaie man rouwkwikstaart in het Waalbos. ©Cornelis Fokker

vijf **appelvinken** werden gezien en ook een **kleine bonte specht** weer roffelend werd aangetroffen. Ook in de Rhoonse Grienden verbleef een exemplaar. We sluiten de maand af met een laat **bokje** op 28 maart in Polder Sandelingen en de opvallende waarneming van een zingende **veldleeuwerik** bij Poortugaal, terwijl ook in Waalbos en in de Molenwei een exemplaar werd gehoord. Zal de soort zich weer permanent gaan vestigen?

April

De maand april begon nog rustig met **zomertalingen** op de bekende plekken van maart, een groeiend aantal **snorren** (tot vijf exemplaren) langs de Devel en een exemplaar in de Zuidpolder, nog steeds de bekende **witooogend** en **buffelkopeend**, vanaf het begin tot het einde van de maand **zwarte ruiters** (max. drie exemplaren) in en over de Crezéepolder en late **bokjes** in de Molenwei en in Waalbos. Het laatste bokje, op 15 april, zorgde mede voor een daglijst van 102 soorten van een aantal vogelaars die half april een soort Big Day deden. In de Crezéepolder hing de gehele periode al een tweede kalenderjaar **geelpootmeeuw** rond terwijl ook nog tot max. vier **pontische meeuwen** op de Sophiapolder werden gezien. Een geringde **geelpootmeeuw** op de Sophiapolder bleek geringd te zijn in Utrecht in de winter 2015/2016, een leuk geval! In Bos Valckesteijn werd tot twee keer toe een **goudvink** waargenomen, wat erop zou kunnen duiden dat daar weer een broedpoging werd ondernomen. Verder lieten ook de **kleine bonte spechten** weer van zich horen in het Klein Profijt, waar ook geregeld **appelvinken** werden gezien. Op 7 april was een **zeearend** over H.I.Ambacht goed voor de vijfde waarneming alweer dit jaar van deze soort, terwijl de volgende dag een exemplaar richting noordoost over Zwijndrecht trok. Op deze dag doken ook de eerste **tapuiten** weer op in de Zegenpolder en het Waalbos. Met name deze laatste locatie bleek een magneet voor deze soort met maximaal acht exemplaren op 19 april, terwijl ook nog in lagere aantallen exemplaren de gehele maand werden aangetroffen in onder andere Polder Sandelingen, Crezéepolder en in de polders bij Rhooon. Ook **beflijsters** werden weer gezien op talloze plekken, waarbij Polder het Buitenland van Rhooon (vijf exemplaren), Zegenpolder (vijf exemplaren), Donckse Bos (drie exemplaren) en Waalbos (drie exemplaren) de belangrijkste plekken waren voor deze doortrekkers. De **nachtgalen** die arriveerden in Polder de Hooge Nesse, Jan Gerritsenpolder, Develbos, Rhoonse en Carnisse Grienden, langs de Pruiwendijk en middenin Barendrecht, waren daarentegen meestal blijvertjes. Op de negende van april vloog een adulte



Foto 7 Zilverplevier in de Crezéepolder ©Laurens van der Padt

ruigpootbuizerd over Heijplaat, nog steeds een erg goede soort voor IJsselmonde waar een twitchbaar geval nog op zich laat wachten. Ook de tiende stond in het teken van overvliegende knallers, toen een **kleine jager** en een **europese kanarie** kort na elkaar passeerden in Crezéepolder, waarbij vooral de eerste soort een mega is met slechts de twee eerdere waarnemingen. Vanaf half april werden gelukkig ook leuke soorten aan de grond gezien, zoals de eerste **noordse kwikstaart** die in Polder Sandelingen wordt gevonden op 13 april en bleef hangen tot de 27^{ste}. Uiteindelijk wordt deze ook vergezeld door een tweede exemplaar. Op de laatste dagen van de maand duiken ook nog exemplaren op in de Crezé- en Sophiapolder. Ook meerdere **engelse kwikstaarten** zijn bijna de gehele maand aanwezig, namelijk van 15 tot 24 april bij de Gaatkensplas, vanaf 20 april een zingende

vogel in de Portlandpolder en vanaf 21 april in de Crezéepolder. **Rouwkwikstaarten** blijven zoals altijd dubieus als het geen uitgesproken mannen zijn, wat leidde tot twijfelgevallen in Waalbos, Crezéepolder en bij de Gaatkensplas. Op 14 april is kort een **casarca** ter plaats in Waalbos, terwijl in de Crezéepolder twaalf **dwergmeeuwen** doortrekken. Ook de volgende dag komen vijftien **dwergmeeuwen** langs, waarvan twee exemplaren tot 1,5 uur blijven hangen. Naast dwergmeeuwen is het ook een geweldige dag met 86 overtrekkende **zwartkopmeeuwen**, een enorm aantal voor de telpost. De telling werd nog extra aantrekkelijk door een invallend vrouwtje **middelste zaagbek** in de polder en drie overvliegende **grote zaagbekken**. Ook op 16 april werd nog een **grote zaagbek** gezien in de Jan Gerritsenpolder. Net als de typische trek van dwergmeeuwen in april, werden ook doortrekkende **zwarte sterns** gezien in de Crezéepolder en boven de Gaatkensplas. Deze plas was overigens op 23 april ook nog goed voor een groep van 35 **dwergmeeuwen**. Naast een **baardmannetje** op 20 april in de Devel, werd op deze dag eigenlijk eindelijk pas de eerste knaller voor IJsselmonde ontdekt dit jaar, namelijk een tweede kalenderjaar vrouw **steppiekiekendief** in de Molenpolder. Het exemplaar werd in de middag ontdekt, al etend van een dode kleine mantelmeeuw. Vermoedelijk mede dankzij dit kadaver bleef dit tweede geval voor IJsselmonde een nachtje op het eiland, om op 21 april om 9:17 het luchtruim te kiezen richting het noordoosten. Op deze dag werd ook een **draaihals** gefotografeerd in een tuin in Rotterdam IJsselmonde, terwijl op 30 april nog twee exemplaren volgden. Eén exemplaar bezocht een tuin middenin H.I.Ambacht, terwijl de andere tot 1 mei in Polder het Buitenland van Rhoon verbleef. Op 22 april kwamen eindelijk wat gehoopte steltlopers in de slikgebieden op Oost-IJsselmonde, met twee **zilverplevieren** (foto 7), een **rosse grutto** en drie **bosruiters** in de Crezéepolder, terwijl ook een **rosse grutto** samen met een **regenwulp** over de Sophiapolder kwam. Verder waren ondertussen de aantallen steltlopers, als duizend **grutto's** en dertig **groenpootruiters** op de Sophiapolder, 'normaal' geworden, net als het tweetal **zwarte ruiters** en een **bosruiter** dat ook nog op dat eiland werd gezien. Op 28 april volgden



Foto 8 2kj vrouw steppiekiekendief in de Molenpolder op een dode kleine mantelmeeuw. ©Laurens van der Padt

weer een verrassing, maar toch ook wel een verwachte soort in de Crezéepolder, namelijk een paartje **stelkluten**! Het paartje bleef tot in ieder geval de 30^{ste} in de polder en lieten zich schitterend bekijken. De eersten weer sinds 2012! Het jaar sloot af met een fantastische voorjaarsdag, die in de Crezéepolder een overvliegende **visarend** en **zwarte wouw** opleverde, terwijl over de Molenpolder en de Zuidpolder buitendijks een vrouw **grauwe kiekendief** langs kwam. Daarbij kwamen nog een nachtelijke **bosruiter** over Bos Valckesteijn, terwijl daar overdag een tweetal **zomertortels** overvloog, en een **smelleken** dat over Polder het Buitenland van Rhooen kwam. Ook de **paapjes** kwamen goed binnen met exemplaren langs de Devel, in Polder Sandelingen en in de Rhoonse polders.

Mei

De eerste twee weken van mei werden erg veel zeldzame en soorten op IJsselmonde gezien. Zelfs twee nieuwe voor het eiland! De maand begon op de eerste dag dan ook gelijk al goed met een **draaihals** die vanaf 30 april in Polder het Buitenland van Rhooen zat, twee zingende **fluiters** in het Zuiderpark, een overvliegende **zwarte wouw** bij Rijsoord en waarschijnlijk acht **stelkluten** tegelijk op IJsselmonde. Een zestal werd gezien in Waalbos, terwijl nog steeds twee exemplaren in de Crezéepolder rondhingen. Het zestal van Waalbos waren overduidelijk doortrekkende exemplaren, aangezien ze kort daarvoor in de Zuidpolder werden gezien. In de Crezéepolder werd het paartje tot 3 mei gezien, terwijl ook een paartje (van het zestal) in Waalbos bleef hangen. Dit paartje is een broedpoging gaan ondernemen, waarbij rond 10 mei op de eieren is gekropen. Het feit dat het aantal aangroeide naar drie exemplaren op 13 mei en uiteindelijk vier op 17 mei, wees erop dat er toch nog werd rondgezworven in de buurt. Zo dook op 22 mei ook plotseling weer een exemplaar in de Crezéepolder op en werd op 26 mei een exemplaar in de Zuidpolder gezien. Uiteindelijk resteerde



Foto 9 Op 10 mei verbleef kort een zwarte ibis in de Crezéepolder. ©Rutger

aan het eind van de maand enkel nog het paartje in Waalbos. Vanaf 1 mei doken **temmincks strandlopers** op in de Crezéepolder, waar tot 17 mei nu en dan groepjes ter plaatse waren, tot maximaal elf exemplaren. Ook bij Hoogvliet Vossendijk-West werd een exemplaar gezien en in Waalbos waren op 12 en 13 mei resp. zes en drie exemplaren kort aanwezig. De Crezéepolder was ook erg goed voor andere steltlopers, waaronder **zilverplevieren**. Eén exemplaar was aanwezig van 2 tot 8 mei, terwijl op 7 mei nog een groep van tien exemplaren ter plaatse was en op 12 mei een tweetal door de polder trok. Van 10 tot 12 mei werd een **rosse grutto** gezien in de Crezéepolder, die op de elfde gezelschap kreeg van nog twee exemplaren. Vermoedelijk hetzelfde exemplaar stond op 13 mei op de Sophiapolder. **Kleine strandlopers** waren erg schaars, ondanks hoge aantallen **bontbekplevieren**, met op 9 en 10 mei één exemplaar en een vijftal op 12 mei. De **steenloper** die op 8 mei in de Crezéepolder opdook was de eerste goede twitchbare sinds lange tijd, welke zich fantastisch liet bekijken. Twee dagen later, op 10 mei, dook de tweede échte goede soort voor IJsselmonde op, wat een gelijk een nieuwe was voor het eiland: een **zwarte ibis** (foto 9). Slechts enkele uren was deze



Foto 10 Een gestreepte strandloper was op 13 mei enkele uren aanwezig in de Crezéepolder. © Julian de Frel

aanwezig en in de loop van de middag verliet hij de polder door het wassende water. Aan het eind van de middag keerde de vogel even terug vanuit de Alblasserwaard, maar liet zich daarna niet meer zien. Een lang verwachte soort voor IJsselmonde! De **gestreepte strandloper** die op 13 mei in wéér de Crezéepolder opdook was misschien dan wel niet zo lang verwacht, maar de aandacht was er niet minder om (foto 10). Zeker niet aangezien het dé kers op de taart van een prachtige Big Day was, waarbij een recordaantal van 117 soorten werd behaald door één team. Ook deze soort was nieuw voor IJsselmonde en verbleef met vijf uur iets langer dan de zwarte ibis, maar het opkomende tij liet ook deze Noord-Amerikaan van IJsselmonde vertrekken. Wat ruiters betreft was het wat rustiger dan strandlopers, maar desalniettemin verbleven de eerste twee weken van mei tot wel twintig **bosruiters** en drie **zwarte ruiters** in de Crezéepolder. Verder verbleef nog een **bosruiter** van 1 tot 6 mei in de Zuidpolder en was een groepje van zes kort ter plaatse in Waalbos. Ook één **zwarte ruiter** werd op laatstgenoemde locatie gezien en een exemplaar werd nog gemeld aan de Vossendijk-West te Hoogvliet. Naast doortrekkende steltlopers is mei ook goed voor rovers, dit jaar was daarop geen uitzonder. Na de eerder genoemde **zwarte wouw** volgende op 6 mei een exemplaar richting west over Zwijndrecht en op 13 mei één over Pendrecht. Vrouwtype **grauwe kiekendieven** vlogen op 6 mei over zwijndrecht en op 27 mei werd een exemplaar prachtig gefotografeerd bij de Devel, die daar vermoedelijk had overnacht (foto 11). Op 12 mei vloog een vrouwtype **blauwe kiekendief** over de Crezéepolder naar noord, terwijl daar op de zesde nog een **visarend** overkwam. Elders werden visarenden nog kort jagend gemeld in Waalbos, op 2 mei, en in de Zuidpolder, op 5 mei. Op 26 mei kwam nog een laat exemplaar over Heerjansdam. Dat over de Crezéepolder een goede trekroute van roofvogels blijkt te liggen kwam ook wel naar voren uit het hoge aantal **smellekens**, waarvan er daar vier exemplaren over kwamen. Ook over H.I.Ambacht en Polder het Buitenland van Rhoon werden overvliegende exemplaren gezien. Op 4 mei vloog over de Waalhaven pas de zesde **roodpootvalk** van IJsselmonde. Op 6 mei cirkelende een half uur lang een **zearend** boven H.I.Ambacht, terwijl zoals gebruikelijk de **wespendieven** pas later in de maand doorkwamen. Op 11 mei één over de



Copyright WiJo

Foto 11 Op 27 mei had een grauwe kiekendief vermoedelijk de nacht doorgebracht langs de Devel. ©Wim Schot

Crezéepolder, op 13 mei twee over de Zuidpolder en eentje solo over H.I.Ambacht, op 25 mei één over de Gorzen en op 29 mei een exemplaar over de Molenwei. Naast deze roofvogels was een andere doortrekker van groot formaat de waarneming van een groep van vijf **kraanvogels** over Barendrecht op 6 mei, een opvallende tijd van het jaar voor deze soort. Een week later vlogen er weer forse vogels over IJsselmonde, op 13 mei, kwamen namelijk twee groepen **rotganzen** van zes en dertien exemplaren over de Rhoonse Grienden. Wat doortrekkers betreft zijn ook de kwikstaarten weer het noemen waard. Mannetjes **engelse kwikstaart** verbleven op 1 en 2 mei in de Zuidpolder, tot 26 mei in de Crezéepolder en de gehele maand in de Portlandpolder, waar een broedpoging werd gedaan. De Crezéepolder bleek een uitstekende plek voor doortrekkende **noordse kwikstaarten**, waar op 16 mei de laatsten werden gezien. Meerdere groepen trokken door tot maximaal vijftien exemplaren. Ook **tapuiten** en **paapjes** waren weer over het hele eiland aanwezig, waarbij vooral grote aantallen paapjes opvielen, met zes exemplaren in Polder het Buiteland van Rhoon, een vijftal in de Zuidpolder en lagere aantallen in de Portland- en Crezéepolder en Polder Sandelingen. Polder het Buiteland van Rhoon was ook een goede plek voor tapuiten met maximaal vier exemplaren, terwijl op Heijplaat een vijftal voor het hoogste aantal zorgde deze maand. Overigens werden in Polder het Buiteland van Rhoon ook **boompiepers** ter plaatse gezien, een niet algemeen verschijnsel in het voorjaar. Ook voor **beflijsters** was het nog een goede locatie met drie exemplaren op 1 mei, daarnaast werd alleen in het Donckse Bos nog een groepje gezien. Een andere typische doortrekker in het voorjaar, maar met veel lagere aantallen, is de **geoorde fuut**, die op 7 en 9 mei in de Crezéepolder opdoken met resp. acht en twee exemplaren. **Bonte vliegenvanger**, ook een schaarse voorjaarsdoortrekker, was inderdaad schaars met slechts één in Rotterdam Zuidwijk op 9 mei. Op 10 mei dook een laat mannetje **grote zaagbek** op in de Jan Gerritsenpolder, terwijl de gehele maand door alweer op verscheidene locaties **kleine zilverreigers** werden gezien. De gehele maand zat sporadisch een exemplaar in de Crezéepolder, terwijl over Barendrecht en twee keer over Waalbos individuele vogels vlogen. Ook waren de gehele maand nog tot drie **zomertalingen** aanwezig in de Crezéepolder. Op 13 mei werden daar ook nog twee **casarca's** kort ter plaatse gezien.

Op die dag werd ook een 2kj **kwak** gefotografeerd in de Strooppot, die een week later weer werd teruggevonden op de Galgenplaat (foto 12). Daarna werd hij niet meer gezien. Ook werd op 13 mei nog een invallende **wielewaal** gezien en kort gehoord in de Zuidpolder Buitendijks, terwijl van 20 tot 24 mei een zingend exemplaar in het Develbos verbleef en op 23 mei op de Veerplaat een zingend exemplaar werd waargenomen. Allen waren dit zeer waarschijnlijk doortrekkers. Een **goudvink** die op 13 mei in Bos Valckesteijn werd gemeld bevestigd wel dat daar zeer waarschijnlijk weer wordt



Foto 12 Een kwak verbleef van 13 tot 20 mei rond de Strooppot en de Galgenplaat. ©May Verstappen

gebreed door deze soort. Ook het tweetal territoria van **veldleeuweriken** in het Waalbos is hierbij het noemen waard, een grote beloning na de omvorming van het gebied, maar die door de bosaanplant vermoedelijk maar een enkel jaartje zal standhouden. Een zingende **snor** in de Zuidpolder was opmerkelijk, gezien territoriale vogels naast de Devel zeer zeldzaam zijn. Andere teruggekeerde schaarse broedvogels als **spotvogel** waren ook weer schaars, met slechts enkele territoria. Ook **grauwe vliegenvanger**, een snel gemiste soort, werd maar enkele keren gezien op de gebruikelijke locaties langs de Oude-Maas en het Donckse Bos. **Appelvinken** werden weer gemeld in de grienden langs de Oude-Maas, waar zeer waarschijnlijk wel gebreed wordt. Verder vlogen ook nog exemplaren over Ridderkerk en de Pruiwendijk. Opvallend waren aan het eind van de maand ook overvliegende solo **kruisbekken** over H.I.Ambacht en Poortugaal. De nachtelijke overvliegend **kwartel** op 16 mei over Heijplaat mag natuurlijk niet ongenoemd blijven bij deze opgesomde zeldzaamheden. Ten slotte namen we deze maand afscheid van de twee zeldzame eenden die de gehele winter op IJsselmonde hadden verbleven. Op 27 mei werd **buffelkopeend** op de Gaatkensplas voor het laatst gezien, terwijl na 6 mei de **witoogeend** van Rhoon niet meer werd opgemerkt.

Juni

Zoals gebruikelijk was juni een stille maand. Desondanks begon het eigenlijk fantastisch, toen op 2 juni drie jonge **steltkluten** uit het ei kropen in Waalbos (foto 13 & 14). Het broedgeval was geslaagd!



Foto 13 Een jonge steltkluut in Waalbos van enkele dage oud .©Cornelis Fokker

Ondanks hevige verstoring door een proef rond 20 juni, waren er uiteindelijk eind juni nog twee jonge steltkluten over. Eén van de drie kuikens was namelijk gepakt door een kleine mantelmeeuw. Op 3 juni werd een **wielewaal** gehoord in het Klein Profijt, een plek waar ze toch wel jaarlijks in de zomermaanden worden waargenomen. Verder werd het begin van de maand vooral getekend door een kleine invasie van **kruisbekken** die zich aftekende. Uiteindelijk werden zeven keer overtrekkende groepjes gezien of gehoord, waarvan een tiental op 11 juni over H.I.Ambacht het hoogste aantal betrof. De

kroon spande echter een juveniel exemplaar dat op 10 juni enkele uren ter plaatse was in een conifeer in H.I.Ambacht. Ook **appelvinken** werden weer geregeld overtrekkend gezien of gehoord, namelijk twee over H.I.Ambacht en enkelen over Bos Valckesteijn. Op 22 juni werd op die locatie ook een **goudvink** gezien. Een **beflijster** die op 9 juni in Beverwaard werd gemeld was wellicht, indien correct, de meest opmerkelijke waarneming van de maand. Verder waren het vooral veel standaardsoorten, zoals **snorren** langs de Devel en nog in de Zuidpolder, **pontische** en **geelpootmeeuwen** in Rotterdam-Zuid en langs de rivieren, tot vier **zomertalingen** in de Crezéepolder en vanaf 15 juni op die plek ook een **kleine zilverreiger**. Op 21 en 22 juni waren zelfs twee exemplaren aanwezig in de polder, terwijl op 24 juni ook een exemplaar in Polder Sandelingen opdook. De gehele maand was de **engelse kwikstaart** nog aanwezig in de Portlandpolder, waar dit mannetje samen met een vrouwtje gele kwikstaart enkele jongen wist groot te brengen. Verder kwam er in de tweede helft van de maand weer wat meer leven in de brouwerij omdat de eerste steltlopers weer binnen kwamen. In de Crezéepolder leverde dat naast max. 225 **tureluurs** en ruim 150 **grutto's** ook weer de eerste **zwarte ruiter** en een tweetal **bosruiters** op. Op 23 juni vloog ook een vroege (of late) **wespendief** over de Crezéepolder.



Foto 14 Een oude steltkluut waakt over de jongen in het Waalbos. ©Julian de Frel

Juli

De binnenkomst van steltlopers eind juni zette zich voort in juli, met leuke soorten. De **steltkluten** behoren uiteraard ook nog bij die leuke soorten. Het viertal werd enkel nog gezien op 1 juli in Waalbos, vanaf 4 juli werd nog slechts één juveniel bij de twee ouders gezien. Vanaf 19 juli verbleef het drietal in de Crezéepolder en bleek het broedgeval dus écht succesvol met één vliegvlug jong. Op 30 juli na, toen opeens een adult en een juveniel in Waalbos stonden, verbleven ze de gehele tijd in de Crezéepolder. Dit was de hele maand ook wat andere steltlopers betreft de hotspot van het eiland, met name vanaf de laatste decade van de maand. Naast de groepjes **bosruiters** en enkele **zwarte ruiters** die met grote regelmaat werden gezien, dook op 21 juli een **rosse franjepoot** op. Een nog prachtige exemplaar, wat pas de vierde waarneming voor IJsselmonde betekende. Uiteindelijk bleef het beestje, dat veel aandacht trok, tot en met 26 juli. Op 22 juli dook tevens nog een **temmincks strandloper** in de Crezéepolder op, terwijl op de 23^{ste} een viertal aanwezig was. Toen werd daar tevens een **kleine strandloper** gemeld, net als op 29 juli. Op 27 juli dook daarnaast de

tweede **steenloper** van het jaar op die plek op, samen met een drietal **krombekstrandlopers**. Op 28 juli was nog een tweetal **krombekstrandlopers** en op 29 juli nog een individueel exemplaar aanwezig. 30 juli werd daarentegen wel een tweetal **krombekstrandlopers** op de Sophiapolder gemeld. Op de rest van het eiland sprong de Polder het Buitenland van Rhooon er wel echt uit wat zeldzaamheden betreft. Op 14 en 15 juli werd daar een roepende **kwartel** gehoord, terwijl van 16 tot 21 juli een **grazanger** zingend aanwezig was op het ruige terrein aldaar. Op 5 juli werd in de avond ook een **kwartel** gehoord en opgenomen in het Waalbos. Verder doken geen echte zeldzaamheden op, alhoewel het mannetje **engelse kwikstaart** nog wel tot 2 juli in de Portlandpolder werd gezien. Op enkele dagen werden ook nog wat overvliegende **kruisbekken** gemeld verspreid over het eiland, waar een groep van dertig op 3 juli over Poortugaal wel uitsprong. Ook werden alweer enkele **visarenden** gemeld, waarbij niet uit te sluiten is dat het exemplaren uit de Biesbosch waren. Zo werd op 9 en 13 juli een exemplaar in de Crezéepolder gezien, waarvan het beest op de 13^{de} met vis richting de Biesbosch vertrok. Op 10 juli trok nog een exemplaar richting noordoost over Slikkerveer. Een typische soort voor deze tijd van het jaar was het tweetal **casarca's** in de Crezéepolder, dat op 10 juli slechts een uurtje ter plaatse was. Verder zat de gehele maand een **kleine zilverreiger** in de Crezéepolder en verbleven daar tot maximaal vijf **zomertalingen**. Langs de Devel werden nog tot laat in de maand **snorren** gehoord, terwijl in Polder het Buitenland van Rhooon ook nog een **nachtegaal** werd opgemerkt. Op 26 en 27 juli werd weer een **wielewaal** gehoord in het Klein Profijt, waarna we afsluiten met de enigszins opvallende waarneming van een **grote zaagbek** op 28 juli in de Crezéepolder.



Foto 15 Een mooie rosse franjepoot verbleef enkele dagen in de Crezéepolder. ©Laurens van der Padt

Augustus

Augustus begint gelijk goed met een juveniele **zwarte ooievaar** op de eerste dag van de maand. Eerst wordt hij overvliegend gezien in Zwijndrecht, waarna hij kort ter plaatse gaat nabij Achter-Lindt (foto 16). Op 11 augustus werd nog een overvliegende **zwarte ooievaar** gezien op bijna dezelfde plek, in Polder de Hooge Nesse. Weer iets verder naar het oosten, in Polder het Buitenland in Heerjansdam, vliegen op 14 augustus twee exemplaren over. Net als in de eerdere maanden van het jaar speelt

vooral de Crezéepolder weer een hoofdrol. Het aantal **stelkluten** nam langzaam af van drie naar twee op 7 augustus, waarna er voor het laatst eentje wordt gezien op 11 augustus. Op 3 augustus duikt een **kleine strandloper** op en op 5 augustus zit weer een **casarca** kort ter plaatse. Op 21 augustus vliegt ook nog een tweetal hoog over de polder richting zuidwest, maar grote aantallen blijken niet ter plaatse te komen, zoals in omliggende ontpolderde gebieden. Een **visarend** jaagt op 5 augustus succesvol in de polder, waarna hij richting de Biesbosch (zijn vermoedelijke herkomstgebied) verdwijnt. Verder in de maand worden nog drie doortrekkers gezien, namelijk op 12 en 25 augustus over de Crezéepolder en op 26 augustus over de Volgerlanden. **Kleine**

zilverreigers zijn in augustus weer een stuk algemener geworden, maar duiken in de Crezéepolder maar sporadisch op. Daarentegen wordt een tweetal in Waalbos gezien van 4 tot 12 augustus en duikt op 4 augustus ook nog een tweetal op in de Zuidpolder. Op 10 en 11 augustus vliegt nog een exemplaar over Polder Sandelingen. Deze plek is ook eindelijk weer eens het decor van een zeldzame soort, namelijk een **waterrietzanger** die op 10 augustus wordt ontdekt en tot 13 augustus aanwezig blijft (foto



Foto 16 Een zwarte ooievaar was kort ter plaatse bij Zwijndrecht. ©Marco Vriens

17). Voor het eerst is deze mondiale zeldzaamheid echt twitchbaar op IJsselmonde. Een **velduil** die op 8 augustus in de Zegenpolder jaagt op de ingerichte vogelakkers van het aldaar ontplooiende experiment is wellicht voor de tijd van het jaar een grotere zeldzaamheid. De eerste helft van de maand levert qua echte zeldzaamheid overigens nog een overvliegende **grauwe kiekendief** op 11 augustus over Zwijndrecht en een **steenloper** op 13 augustus in de Crezéepolder op. Verder zijn het de **zomertalingen** die tot het eind van de maand met max. tien exemplaren in de Crezéepolder zitten, nog een late waarneming van een **snor** in de Devel op 11 augustus, **bosruiters** die vanaf 11 augustus nagenoeg de gehele maand in de Crezéepolder worden gezien (tot vijf exemplaren), terwijl



Foto 17 Een waterrietzanger was enkele dagen aanwezig in Polder Sandelingen. ©Julian de Frel

op 26 augustus nog een exemplaar over de Rietbaan vliegt, af en toe een opduikende **zwarte ruiter** in de Crezéepolder en overtrekkende individuen op 7 augustus over Oostendam en op de 23^{ste} over Poortugaal, en uiteindelijk ook de doortrekkende **paapjes** en **tapuiten**. Deze typische doortrekkers doken eigenlijk wel in alle open landschappen op, zoals de Zuidpolder, Waalbos, Crezéepolder en de polders in de Albranswaard. Een totaal van 18 **tapuiten** in de Volgerlanden op 26 augustus verdient nog wel een aparte

vermelding. Net zoals deze soorten, is de **wespendief** ook een typische doortrekker van augustus, met solo exemplaren over Waalbos op 9 augustus, over de Munnikendeval op 12 augustus, over de

golfbaan van Rhoon op 27 augustus en over de Crezéepolder op 19 augustus, waar op 21 augustus twee exemplaren overtrekken. Van de net zo typische **bonte vliegenvanger** als augustussoort doken slechts twee exemplaren op, te weten in H.I.Ambacht op 19 augustus en op 20 augustus op de Galgenplaat. Op de 20^{ste} vloog ook nog een vijftal **kruisbekken** over het Klein Profijt, terwijl op 21 augustus een exemplaar over Poortugaal werd gehoord. Op deze datum werden ook in de Crezéepolder weer goede zaken gedaan, toen een adult **porseleinhoen** aanwezig bleek te zijn en een juveniele **kwak** die in de avondschemer de polder in vloog. In de avonden werd de polder namelijk weer bezocht voor tellingen van trekkende **purperreigers**, waarvan 69 het hoogste aantal was op 22 augustus. Deze avond was een koereiger die vanuit de Alblasserwaard met een groep reigers vermoedelijk precies afgehaakt voordat ze IJsselmonde invlogen. Daar werd de groep zonder koereiger gezien.... De **kwak** werd vervolgens nog op 22 en 27 augustus gezien en heeft dus vermoedelijk wel even ter plaatse gezeten. Overigens was een **roerdomp** die op de 22^{ste} in de Crezéepolder zat ook opvallend te noemen. De aantallen **porseleinhoenen** namen na het eerste exemplaar toe tot waarschijnlijk vier exemplaren. Gezien het grote aantal rietkraagjes in de polder en diens onoverzichtelijkheid zou dit aantal ook nog wel hoger geweest kunnen zijn. Op 30 augustus werd ook nog een exemplaar in het Waalbos gezien, waar op 29 augustus in de zuidwestelijke hoek een invallende **velduil** werd waargenomen. Deze dag was ook nog goed voor de eerste waarneming van **boomklever** in het Zuiderpark sinds een aantal jaar. We eindigden deze maand met de waarneming van een juveniele **citroenkwikstaart** in de Crezéepolder die in de ochtend van 25 augustus werd gevonden, maar helaas door slechts een klein aantal vogelaars werd gezien. Het betrof de eerste waarneming van deze soort op IJsselmonde en is inmiddels geaccepteerd door het CDNA (zie foto 18).



Foto 18 Een 1kj citroenkwikstaart werd kort gezien en gehoord in de Crezéepolder op 25 augustus. ©Dave van der Spoel

September

Zoals al bijna het hele jaar is ook september weer een hoofdstuk wat vrijwel alleen waarnemingen in de Crezéepolder beschrijft, maar gelukkig niet alleen maar... Het begint echter wel met nog wat resterende soorten, zoals **porseleinhoenen**. Tot 12 september liet één exemplaar zich leuk bekijken,

terwijl op de 4^{de} een adult exemplaar vermoedelijk minimaal het vijfde exemplaar was dat dit najaar de polder aandeed. Op 2 september vlogen twee **visarenden** over de Crezéepolder, gevolgd door één exemplaar op 4 september. Op de 17^{de} vloog nog een vogel over de Sophiapolder. Alleen op 2 september werd nog een **kleine zilverreiger** in de Crezéepolder gezien en op de 18^{de} vloog nog een tweetal over. Van 15 tot 19 september dook nog een exemplaar van dit kleine reigertje op in het Waalbos, terwijl vanaf 17 september tot het eind van de maand een vogel rondhing in de Rhoonse grienden. Tot 18 september werden nog drie **zomertalingen** gezien in de Crezéepolder, waar uiteraard ook nog wat steltlopers opdoken. De eerste drie dagen van de maand zat zo een **zwarte ruiter** ter plaatse, waarvan op 18 september ook nog een viertal overtrok. Een drietal **rosse grutto's** en een juveniele **krombekstrandloper** die op 6 september werden gevonden was natuurlijk beter werk. Deze laatste bleef uiteindelijk tot de 9 september. Een tweede exemplaar dook op 20 september op en bleef tot de 26^{ste} in de polder, alhoewel ook uitwisseling bleek plaats te vinden met de Overwaard van Kinderdijk. Bij een tweetal **kleine strandlopers** dat vanaf 26 september rondhing werd dat ook vastgesteld. Op 17 september verbleef tevens een duo van deze soort op de Sophiapolder, waar op 9 september ook al drie **zwarte ruiters** zaten. Daar zitten dus toch nog wel wat steltlopers. Op 19 september werd nog een **zwarte ruiter** in het Waalbos gefotografeerd (foto



Foto 19 Een zwarte ruiter in Waalbos. ©Jan-Kees Bossenbroek

19). De Crezéepolder was verder op 18 september nog goed voor een overvliegende **kleine strandloper** en **bosruiter**, terwijl toen ook nog een **steenloper** kort ter plaatse was. Op de 21^{ste} was een tweetal **zilverplevieren** nog kort ter plaatse en een dag later een viertal **rosse grutto's**. Daarvan was op de 22^{ste} ook nog één exemplaar ter plaatse, toen ook het eerste **bokje** weer werd gezien van het najaar. De **drieteenstrandloper** die op 25 september opdook was wellicht de beste steltloper van de maand,

aangezien het de enige bleek te zijn van het jaar. Naast steltlopers was er natuurlijk ook nog genoeg te beleven, maar dan vooral buiten de Crezéepolder. Zo werd op de tweede dag van de maand een **draaihals** gevonden in Heijplaat en vloog niet veel later daar ook een **roodpootvalk** over. De rest van de maand ging het wat rustiger aan op Heijplaat, maar op 3 en 26 september werden daar de enige **bonte vliegenvangers** van de maand gezien en op de laatste dag van de maand was een **bladkoning** daar twitchbaar. Verder zaten ook daar regelmatig **tapuiten**, zoals vrijwel overal op het eiland. Een totaal van 16 op 2 september in de Volgerlanden was daarbij overigens wel uitzonderlijk. Ook **paapjes**, hetzij in mindere mate, doken op alle bekende plekken op met de hoogste aantallen in de Molenwei en een exemplaar op 30 september in Polder Hooge Nesse als laatste geval. Overvliegende rovers waren er niet erg veel, maar op 1 en 2 september vloog een **wespendief** over resp.

H.I.Ambacht en de Zegenpolder, op 22 september vloog een **rode wouw** op grote hoogte over de Crezéepolder en op 28 september jakkerde een **smelleken** over Polder het Buiteland bij Heerjansdam en op de 30^{ste} een exemplaar door de Crezéepolder. Op 13 september werd in de Zegenpolder ook nog een **smelleken** ter plaatse gezien. Een **draaihals** die op 16 september op een braakliggend terrein langs de Veersedijk werd ontdekt was eindelijk de eerste dit najaar op Oost-IJsselmonde, terwijl een tweetal dagen later een veel grotere knaller uit die hoek kwam. In de middag van 18 september werd in het Waalbos een 1kj **kleinst waterhoen** ontdekt die zich in een relatief klein

rietperceeltje ophield en zich dus erg goed liet bekijken (foto 20). Een primeur voor IJsselmonde! De volgende dag bleek de vogel gevlogen. Vanaf die periode zette ook een kleine invasie van **zwarte mezen** door en rond 25 september werden overal over het eiland wel groepjes gemeld. Een tweetal **boomklevers** die op 5 september bij het Weetpunt opdoken hadden niet per se wat met het najaar te maken, maar de **baardmannetjes** (tot acht exemplaren) in Polder Sandelingen waren wel duidelijk doortrekkers. Tegen het eind van de maand doken wel weer meer 'oktobersoorten' op zoals op 29 september een **grote pieper** over de Crezéepolder, terwijl op die dag ook een **oeverpieper** ter plaatse was. Op de 30^{ste}, de EuroBirdwatch, zaten waarschijnlijk zelfs drie **oeverpiepers** kort ter plaatse en was bij Polder de Hooge Nesse ook een **velduil** ter plaatse. Tevens vloog daar een drietal **appelvinken** over, waarvan op 28 september ook een tweetal over Heerjansdam werd opgemerkt. Op 22 september was een waarneming van een tweetal **casarca's** over de Crezéepolder het noemen waard en op de 20^{ste} keerde de **buffelkopeend** weer terug op de Gaatkensplas.



Foto 20 Een kleinst waterhoen verbleef op 19 september in het Waalbos. ©Wim Schot

Oktober

Oktober werd vooral gekenmerkt door een hoge bezetting van de nieuwe telpost in de Crezéepolder. Dat resulteerde in een flink aantal overvliegende zeldzaamheden. Dat begon op 2 oktober toen 3 **zilverplevieren** kort ter plaatse waren en ook een **velduil** inviel in de polder, deze liet zich schitterend zien. Deze werd uiteindelijk tot 9 oktober meerdere malen in de polder waargenomen. Op 2 oktober vloog ook nog een **smelleken** en **zwarte ruiter** over, maar de **koereiger** van een dag later was natuurlijk een stuk beter (foto 21). Een exemplaar van deze soort aan de grond is nog steeds niet gelukt, maar dit is toch alweer het derde geval op IJsselmonde. Alsof dat nog niet genoeg was



Foto 21 Op 3 oktober vloog een koereiger over de Crezéepolder en later in de maand nog twee. ©Laurens van der Padt

voor deze soort kwam op 6 oktober een tweetal overvliegen. Ongekend! Op 4 oktober kwamen nog twee groepjes **kruisbekken** over de polder en op 10 en 12 oktober volgden ook nog groepjes. Ook elders op het eiland trokken groepjes over, waarvan een twintigtal op 15 oktober over Barendrecht het grootste was. Op 4 oktober werden ook weer twee **kleine strandlopers** in de Crezéepolder gezien, welke in ieder geval ook op 7 en 8 oktober nog ter plaatse waren. Dierendag was ook goed voor de eerste **kleine barmsijzen** van het seizoen, toen een viertal over de Crezéepolder kwam. Later in de maand vloog ook nog een enkele ongedetermineerde **barmsijs** over. Op 17 en 19 oktober was echter ook nog een **kleine barmsijs** ter plaatse in de Crezéepolder, waarna op de 23^{ste} een exemplaar opdook langs de Munnikendevol. Maar er was nog meer, veel meer... Op 6, 10, 11 en 14 oktober vlogen duo's **zilverplevieren** over, op 9 oktober kwam een **steenloper** over, op 10 en 11 oktober vloog een (vermoedelijk hetzelfde) vrouwtje **middelste zaagbek** langs, op 7 oktober kwam een **smelleken** over, op 16 oktober een **rode wouw** en van **blauwe kiekendieven** kwamen acht exemplaren over, waarvan midden oktober tijdens vijf tellingen op rij. Ook qua zangvogels zaten er krenten in de pap, zoals **ijsgorzen** op 10 en 16 oktober die werden opgenomen, **grote piepers** op 9 en 28 oktober, een **geelgors** op 17 oktober, groepjes **boomleuweriken** tijdens vier tellingen, een luid roepende **europese kanarie** op 19 oktober en een roepende **sneeuwgors** op 28 oktober, die niet werd gezien door de waarnemers, was wellicht de beste soort. Verder waren er opvallend veel



Foto 22 Een Siberische boompieper was op 16 oktober kort aanwezig in de Crezéepolder. © Laurens van der Padt

baardmannen, resulterend in tellingen met 18 (9 oktober), 31 (12 oktober) en 25 exemplaren (17 oktober). Hiervan bleven ook enkele exemplaren ter plaatse hangen in de rietkraagjes, zoals een **buidelmees** dat ook deed vanaf 14 oktober tot het einde van de maand. Verder zaten de gehele maand weer tot zes **bokjes** in de Crezéepolder, hielden tot twee **oeverpiepers** zich op langs de Noord en was op 10 oktober nog een **zwarte ruiter** ter plaatse. Wat de Crezéepolder betreft leverde die uiteindelijk ook de beste soort op voor oktober. Op 16 oktober was namelijk een **siberische boompieper** aanwezig op het ruige veld voor zo'n drie kwartier (foto 22). Het exemplaar liet zich enkel vliegend zien als hij werd opgestoten en riep daarbij veelvuldig, zodat de determinatie achteraf makkelijk was voor deze nieuwe soort van IJsselmonde. Uiteraard was het elders op het eiland ook niet saai, met een mooie **bladkoning** in Waalbos op 11 en 12 oktober, terwijl op 16 oktober ook nog een exemplaar aanwezig was in het Ruigeplaatbos. Een tweetal **beflijsters** dat op 8 oktober in Heijplaat werden gezien vormen ook een echte zeldzaamheid op IJsselmonde in het najaar. Een soort

die ook weinig aan de grond wordt gezien op het eiland is de **boomleeuwerik**, waarvan alleen op 14 oktober een exemplaar zat op een braakliggend terrein in H.I.Ambacht. Groepjes vlogen naast de eerder genoemde exemplaren ook nog over de Jan Gerritsenpolder, de Zuidpolder en Heijplaat. Daar vloog op 16 oktober ook nog een tweetal **kleine zwanen** over, terwijl over het Ruigeplaatsbos die dag nog een **blauwe kiekendief** kwam. Op 17 oktober vloog een **smelleken** over de Maashaven en op de laatste dag van de maand werd een exemplaar jagend gezien in Waalbos. **Bardmannetjes** werden naast de Crezépolder ook nog gezien in de Jan Gerritsenpolder en in de Carnisse grienden. Op 26 oktober vloog de eerste **grote zaagbek** van het najaar over de Waalhaven, terwijl de dag ervoor een viertal **dwergmeeuwen** op de Sophiapolder een uniek late waarneming betreft voor deze soort. De waarneming van een **porseleinhoen** in Polder Sandelingen weer een dag eerder, op 24 oktober, was ook een uitzonderlijk late. Nog meer waarnemingen behoren in deze 'late' categorie, namelijk het **paapje** dat van 19 tot 22 oktober op een braakliggend terrein in H.I.Ambacht verbleef, de **zomertaling** die op 27 oktober in de Devel zwom en een **boerenzwaluw** die tot 28 oktober in Waalbos rondhing. Een waarneming van een **visarend** op 22 oktober over Rhooen was te vaag om zeker te zijn, maar een laat geval zou het wel geweest zijn. Ten slotte dienen nog wat algemene zeldzaamheden genoemd te worden. Zo werden **tapuiten** nog gezien tot 13 oktober op wat standaardplekken, zaten op alle plekken met wat naaldbomen wel **zwarte mezen** en werden opvallend veel overvliegende **appelvinken** gezien en in het Donckse bos was een viertal ter plaatse.

November

Zoals november betaamd was het een maand waarin het najaar nog wat na sudderde en de winter zijn intrede deed. De maand begon dan ook met op de eerste dag een claim van een **bladkoning** in Barendrecht, een late waarneming. Een **tapuit** twee dagen later in de Molenpolder was tevens aan de late kant en zal ongetwijfeld voor een licht verhoogde bloeddruk bij de waarnemer hebben gezorgd. Op 2 november vloog een zestal **kleine zwanen** over Lombardijen, terwijl op de 14^{de} een exemplaar over Ridderkerk vloog. Op 2 november vloog ook nog een **kruisbek** over Zwijndrecht. Andere vinkachtigen waren overigens deze maand veel algemener. Zo werd vrijwel dagelijks een **appelvink** ergens overvliegend gemeld en kwamen ook de **barmsijzen** goed door in het einde van de maand. Op enkele plaatsen werden ook **appelvinken** aan de grond gezien, waarvan een vijftal op de begraafplaats Munnikensteeg in Zwijndrecht het hoogste aantal was. **Grote barmsijzen** kwamen vooral vanaf de tweede helft van de maand binnen, met een groep van 80 exemplaren op 19 en 20 november bij de Wevershoek als hoogtepunt. Ook een groep van 40 **barmsijzen** de 18^{de} bij de Golfbaan van Rhooen betrof zeer waarschijnlijk grote.

Verder vlogen nog her en der enkelingen over en zat op het eind van de maand een zestal in Oostendam.

Kleine barmsijzen waren zoals gebruikelijk in de minderheid, maar van 6 tot 11 november verbleef een tweetal in Polder de Hooge Nesse (foto 23). Op 25 november werden er twee gezien in het Zuiderpark.

Naast deze invasieve vinkachtige deden ook de



Foto 23 Eén van de twee kleine barmsijzen in Polder de Hooge Nesse. ©Ad van Benten

zwarte mezen het aardig en trokken her en der wat groepjes rond. Alle naaldbomen op IJsselmonde waren vermoedelijk bezet door een enkeling en een enkel zwerfend groepje werd nog opgemerkt. De eerste helft van november werd ook nog wat doortrek vastgesteld. Zo vloog op 6 en 13 november een **zeearend** over resp. de Oude-Maas bij Heerjansdam en Barendrecht. Op de 7^{de} vloog een **blauwe kiekendief** over Waalbos, op de 8^{ste} kwam een tweetal **kraanvogels** over de A16 t.h.v. H.I.Ambacht, op de 24^{ste} een **smelleken** over H.I.Ambacht en op de 9^{de} een tweetal **middelste zaagbekken** over de Jan Gerritsenpolder. Op 15 november vloog nog een vrouwtje **middelste zaagbek** over de Crezéepolder, terwijl daar op de 11^{de} een **ijsgors** en **geelgors** overvlogen. De laatste leek in te vallen, maar kon toch niet meer worden teruggevonden. In de Crezéepolder verbleven verder de gehele maand een aantal **bokjes** en werd het tweetal **oeverpiepers** langs de Noord nu en dan opgemerkt. Ook werden er weer enkele **baardmannen** gezien, terwijl in het Develbos ook minimaal één exemplaar aanwezig was. Op 25 november vloog ten slotte ook nog een zevental terwijl in het Develbos ook minimaal één exemplaar aanwezig was **kleine rietganzen** over de Crezéepolder, terwijl hetzelfde aantal van dezelfde soort op 17 november over de Portlandpolder vloog. In diezelfde polder werd op 16 november ook nog een jagende **blauwe kiekendief** opgemerkt. Een **grote zaagbek** verbleef vanaf de tweede helft van de maand weer op het Waaltje, nadat op 4 november een exemplaar op de Oude-Maas werd gezien. Verder doken ook nog wat andere gebruikelijke wintergasten op, zoals een **bokje** in Polder Sandelingen en twee exemplaren in Barendrecht. Ook **pontische** en **geelpootmeeuwen** werden op de bekende plekken gezien, maar tevens dook van beiden een exemplaar op in Zwijndrecht, waar ze niet algemeen zijn. Opvallend was de terugkeer van de **boomklever** op de Joodse begraafplaats in Zwijndrecht, nadat ze daar in 2013 voor het laatst waren gezien. Ten slotte werden nog **kerkuilen** opgemerkt buiten de bekende plekken, zoals in Polder Sandelingen, op Heijplaat en nabij Oostendam.

December

Op de eerste dag van december bleek nog steeds een **buidelmees** ter plaatse in Crezéepolder. Vermoedelijk zat hij er al vanaf oktober. Ook de rest van de maand werd hij regelmatig gezien en



Foto 24 Een witstuiarmsijs verbleef enkele dagen op een ruig terrein in H.I.Ambacht langs de Rietbaan ©Rutger Plaisier

gehoord en vormde hij het eerste bekende overwinterende exemplaar op IJsselmonde. In dezelfde rietstrook bevonden zich de hele maand ook **baardmannen**, met maximaal vijf exemplaren. Ook langs de Devel werd nog een viertal opgemerkt, in Polder Sandelingen zat een tweetal en in het Klein Profijt verbleven tenminste drie exemplaren. Tevens werd in de morgen van 1 december een drietal groepjes grote barsijsen opgemerkt, waarvan één in de Crezéepolder en twee op wat ruige terreinen de Rietbaan. 's Middags werd op deze laatste locatie zelfs een vrouwtje **witstuitbarsijs** in deze groepjes aangetroffen, wat het eerste geval voor IJsselmonde betrof en de eerste twitchbare van Zuid-Holland. Het bleek soms vrij lastig om dit exemplaar in de groep barsijsen te zien, maar uiteindelijk bleef hij in ieder geval tot en met 4 december aanwezig, waarna enkel nog wat onbevestigde claims werden gedaan. Overigens bleek tevens één **kleine barsijs** aanwezig tot 11 december en neemt het groepje **grote barsijsen** van twintig exemplaren af gedurende de maand, waarna op de 17^{de} voor het laatst nog twee exemplaren werden gemeld. Elders doken nog kleinere groepjes **grote barsijsen** op in Smitshoek (tien), Oostendam (acht), Pernis (drie) en Barendrecht (tien). Verspreid over het eiland vlogen verder nog af en toe groepjes of enkelingen over. In het groepje in Barendrecht dook op 29 december overigens ook nog een **kleine barsijs** op. De Sinterklaas Big Day op 2 december leverde naast een totaal van 104 soorten ook nog een zeldzaamheid op, namelijk een **velduil** in de Crezéepolder. De volgende dag werd nog een betere

soort gevonden, namelijk een **hop** in Smitshoek, waar die twee tuinen aandeed. Het exemplaar bleek later helaas onvindbaar. Op 9 december zat een **kleine rietgans** ter plaatse in het Waalbos in een grote groep grauwe ganzen, wat zomaar hetzelfde individu als de afgelopen winter zou kunnen zijn (foto 25). Vermoedelijk hetzelfde exemplaar zat op 13 december in de Zegenpolder, waar toen tevens twee **toendrarietganzen** aanwezig waren. In de Crezéepolder



Foto 25 Een kleine rietgans werd gezien in het Waalbos en vermoedelijk hetzelfde exemplaar later in de Zegenpolder ©Matthieu Plaisier

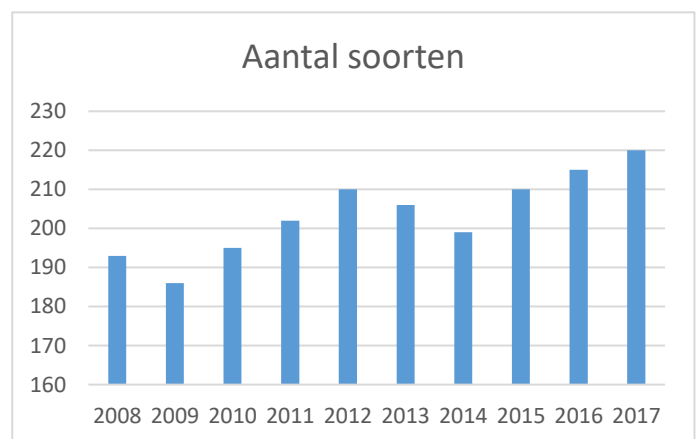
zaten naast eerder genoemde soort nog steeds meerdere **bokjes** en een **oeverpieper**. Ook verbleven er uitzonderlijk hoge aantallen **kemphanen**, tot 206 exemplaren op 23 december. Een telling op 12 december, nadat een dik pak sneeuw was gevallen, leverde in de Crezéepolder tevens nog een overvliegende groepje van zeven **kleine zwanen**, een groepje van zes **boomleeuweriken** en maar liefst 26 overvliegende **grote zilverreigers** op. Tevens werd nog een tweetal **wilde zwanen** ter plaatse in de polder gefotografeerd en valt een **grote zaagbek** in. Over Feijenoord vlogen die dag ook nog drie **kleine zwanen**, terwijl op de 17^{de} nog een twaalfstal over de Gorzen kwam. Naast het overvliegende spul waren er ook weer tal van rondzwervende schaarse soorten. Zo worden in vrijwel alle plaatsen **zwarte mezen** gemeld en lieten ook **appelvinken** zich verspreid over het eiland op beboste plekjes zien in groepjes tot max. vier exemplaren. **Goudvinken** waren zoals gebruikelijk schaarser, met max. vijf exemplaren op de bekende plek in Polder Zwaarddijk, een exemplaar in Barendrecht, een overvliegende langs het Borgmanpad en een exemplaar in Polder de Hooge Nesse. In het Klein Profijt werd nog een **kleine bonte specht** waargenomen, terwijl de waarneming van een **boomklever** daar bevestigde dat de soort weer in een stijgende lijn zit op IJsselmonde. **Bokjes**

werden naast de Crezéepolder nog opgemerkt bij station Barendrecht, Polder Sandelingen en langs de Rietbaan, terwijl een enkele **grote zaagbek** ook op de bekende plekken zat, zoals het Waaltje, Oude-Maas, Jan Gerritsenpolder, Crezéepolder en twee bij Hoogvliet. Qua roofvogels was december niet eens heel slecht met een **rode wouw** op 18 december over H.I.Ambacht en een **blauwe kiekendief** op 11 december in het Waalbos. Daar zaten op dezelfde datum tevens een **geelpoot-** en **pontische meeuw**, wat een ongebruikelijke locatie is voor beiden. Een **geelpootmeeuw** die al enkele winters in Polder Sandelingen overwinterde was tevens weer aanwezig, maar nu als adult. Wat overwinterende meeuwen betreft mogen de minimaal twee overwinterende **zwartkopmeeuwen** in Rotterdam-Zuid ook niet onvermeld blijven, net als het beest in H.I.Ambacht dat reeds voor de derde winter aanwezig was. Tevens is de overwinterende **kleine zilverreiger** vanaf 15 december in de polders van Rhoon uniek te noemen, die tot minimaal 27 december bleef. Dit is pas de eerste **kleine zilverreiger** die overwintert op IJsselmonde! Uiteindelijk sloot het jaar niet onaardig af met een **rotgans** op 26 en 27 december in Polder het Buitenland van

Rhoon.

Lijstjes

2017 is wel een uitzonderlijk jaar te noemen voor IJsselmonde met 220 soorten (zie figuur 1). Dit is het hoogste aantal van de afgelopen tien jaar, wat vermoedelijk komt door enerzijds de ontwikkeling van nieuwe gebieden (Crezéepolder en Waalbos), maar anderzijds ook een grote activiteit van vogelaars. Dit bleek ook uit het feit dat het voormalige jaarlijstrecord (hoogste aantal soorten gezien in één jaar) van door maar liefst zeven personen werd verbroken. Het oude record van 186 soorten uit 2016 werd door een tweetal zelfs met ruim twintig soorten verbeterd tot 207 soorten. Waar in de jaren voorafgaand het record met slechts een enkele soort werd verbeterd, was dat dit jaar dus wel anders (zie tabel 1).



Figuur 1 Aantal waargenomen soorten in de periode 2008-2017 op IJsselmonde

Tabel 1 Recordhouders van de IJsselmondejaarlijst door de tijd.

Recordhouder(s)	Jaar	Aantal
Jan de Jong	2011	178 soorten
Cornelis Fokker	2013	184 soorten
Laurens van der Wind	2015	185 soorten
Laurens van der Wind	2016	186 soorten
Laurens van der Padt & Cornelis Fokker	2017	207 soorten